

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio II. De Lapsu, & Poena Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

QUÆSTIO II.

De Lapsu, & Pœna Angelorum.

ARTICULUS I.

Quando, & quomodo demones peccaverint.

135. Dico 1. Angeli in primo instanti habuerunt quidem physicam potentiam peccandi, non verò moralem. ita Suarez de Angelis l. 7. c. 20. n. 47. & 48. Valentia, Molina, Haunoldus, Platellius, & alii plures. Fortè sic etiam explicari potest S. Thomas: ejus certè rationem sic exponi posse existimat Suarez loc. cit. num. 55. Scotus autem in 2. dist. 5. q. 2. abstrahendo à potentia physica, & morali, dicit, absolutè Angelos potuisse in primo instanti peccare: adeoque quoad primam partem conclusionis nobiscum sentit, quoad secundam, apertè saltem, non contradicit. Prob. 1. pars conclusionis. Angeli habuerunt totum actum primum proximum liberum ad peccandum: ergo potuerunt absolutè peccare: ant. prob. habuerunt voluntatem liberam, cognitionem boni, & mali, auxilia gratiæ indifferentia &c. ergo. Confirm. Angeli in eo instanti habuerunt libertatem ad meritum ex n. 114. ergo non est neganda illis libertas ad demeritum, seu peccatum; gratis enim diceretur, eos tantum habuisse libertatem inter actus bonos, non verò ad malos, qualem habuit Christus; fuerunt enim puræ creaturæ.

136. Probatur 2. pars de impotentia morali. Primò, S. Thomas docet, in primo instanti fuisse in Angelis impossibilitatem peccandi: ergo juxta S. Doctorem fuit saltem impossibilitas moralis. Secundò, Nullus ex tot millibus Angelorum eo instanti peccavit, ut mox probabimus: atqui, ut rectè Haunoldus, censendum est moraliter impossibile, quod ex plurimis nemo facit. Tertiò, In eo instanti inerat Angelis maxima ad bonum inclinatio, magna attractio ad gratitudinem, ob beneficia recens accepta: ergo moraliter non poterant à DEO averti. Quartò, Videtur etiam decuisse DEUM, ut Angelos pro eo instanti præveniret gratiis efficacibus, ne vel à longè daretur suspicio, etiam imprudens, quod Angeli ex natura sua creati sint mali: quam rationem urget Suarez cit. n. 55.

137. Dico 2. Nullus ex Angelis primo instanti peccavit. ita omnes: & S. Thomas quidem 1. p. q. 63. a. 5. in corp. oppositam opinionem vocat erroneam: alii apud Granadum docent, nostram sententiam esse de fide; Scripturæ enim Sacræ Ezechiel. 28. Joan. 8. citatæ n. 112. & 113. Isaia 14. v. 12. Quomodo cecidisti de celo Lucifer, qui manè oriebaris. Epist. Jude v. 6. Qui Angeli non servaverunt suum principatum &c. indicant, fat clarè, Angelos, saltem per primum instans fuisse in veritate, fuisse in ortu suo gratiæ luce perfusos, ac principes cæli, & necdum servos peccati, vide etiam n. 113.

138. Dico 3. Primum peccatum demonum fuit peccatum superbiæ. ita S. Thomas 1.

p. q. 63. a. 2. in corp. & communissimè alii, contra Scotum, Prob. Tobia 4. v. 14. dicitur: Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo, dominari permittas; in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Isa. 14. v. 13. Dicebas in corde tuo: In cælum conscendam &c. Ezechiel. 28. v. 17. Elevatum est cor tuum in decore tuo &c. Accedunt SS. Patres. S. Ambrosius l. 4. ep. 33. vel apud alios 84. ad Demetriadem ante medium ait: Sive itaque in lapsu diaboli, sive in prævaricatione hominis, initium peccati superbia est. S. Leo serm. 4. de collectis ait de diabolo: Incentor namque ille, authorque peccati, primum superbus, ut caderet: deinde invidus, ut noceret. S. August. de natura, & gratia c. 29. Initium omnis peccati superbia, quoniam diabolus, à quo extitit origo peccati, ipsa dejecit: & subsequente invidentia hominem stantem, unde ipse cecidit, inde subvertit. Plures, ut SS. Prosperum, Bernardum, Nazianzenum &c. vide apud Suarez l. 7. de Angelis c. 9.

139. Hoc autem peccatum superbiæ non stetit in eo, quod Lucifer, vel alius Angelus, appetierit reverà esse æqualis DEO; nam, utpote perspicacissimus spiritus, evidenter agnovit, impossibile esse creaturæ, ut reverà sit DEUS, vel, ut sint plures dii. Nec dicas, eum saltem conditionatè id appetivisse, si scilicet esset possibile; nam peccatum Luciferi non fuit simplex complacentia, aut desiderium conditionatum, sed absolutum; absolutè enim dixit. Isa. 14. v. 14. Ascendam super altitudinem nubium: similis ero altissimo. Quare aliam quandam similitudinem, vel æqualitatem, non omnimodam in natura, appetiit.

140. Dico 4. Probabiliter Lucifer ex superbia sibi appetiit unionem hypostaticam: alii etiam Angeli sibi, vel saltem naturæ Angelicæ, eandem appetierunt. Ita Alensis, Suarez de Angelis l. 7. c. 13. n. 13. Tannerus, Granadus, Rhodus, Arriaga, Haunoldus, & hoc teste recentiores communiter. Hæc sententia, etsi non clarè tradatur à Scripturis, & Patribus, tamen habet fortè majus fundamentum in illis, quàm aliæ opiniones; nam certè Scripturæ videntur significare in diabolo aliquem appetitum Divinitatis; cum ergo hanc Lucifer non potuerit habere per identitatem, saltem voluerit eam habere per unionem; hoc enim significant illa verba. Isa. 14. v. 14. Similis ero altissimo: & clariùs Ezechiel. 28. v. 2. Dixisti: DEUS ego sum, & in cathedra DEI sedi... dedisti cor tuum, quasi cor DEI. Accedit, quod SS. PP. dicant, diabolus invidisse, & invidiâ etiam peccasse, quorum textus videre est apud Granadum tract. 13. disp. 2. sec. 1. n. 4. & 5. Sanè unio hypostatica, utpote bonum excellentissimum, vel maximè potuit esse objectum superbissimæ invidiæ Luciferi, præsertim, dum se considerabat spiritum longè perfectissimum.

Adde, quod mysterium unionis hypostaticæ, vel etiam incarnationis Divinæ, Angelis fuerit probabilis revelatum. Certè id docet S. Thomas. 2. 2. q. 2. a. 7. ad 1. citatque S. Augustinum, qui sanè, l. 5. de Genes. ad liter. c. 19. docet, Angelis non fuisse mysterium hoc ignotum. Addendi etiam ij Patres, quos Suarez, tom. 1. in 3. p. disp. 5. sec. 4. §. Dico 1. sub finem adducit, qui, ut ibi tradit, videntur docere, Angelos peccasse occasione incarnationis sibi revelatæ, eo quod

quod noluerint se Christo submittere, neque humiliter ferre, quod inferior humana natura eis prælata fuerit: de quibus tamen idem Author videndus est. *l. 7. de Angel. c. 13. n. 16.* ubi alibi dicta videtur limitare. Saltem videtur valde verisimile, imò verisimilius, Angelis saltem revelatam fuisse possibilitatem unionis hypostaticæ, ut vult Arriga. *disp. 24. sec. 5. n. 44.* quo posito probabilissimum est, superbissimum Luciferum eam statim sibi ambitiosè appetiisse.

141. Non tamen propterea nego, sed omitto, potuisse simul etiam dæmonem superbiam peccare, per hoc, quod naturalibus suis inflatus neglexerit, beatitudinem supernaturalem mereri actibus submissionis, & obedientiæ: quod voluerit dominari omnibus aliis creaturis, & nulli alteri subesse, ne DEO quidem per actuale imperium ipsum gubernanti: & hac ratione affectaverit esse altissimo similis; nam ita diabolus etiam peccasse significat S. Thomas *1. p. q. 63. a. 3. in corp.* & S. Gregor. *l. 34. moral. c. 17.* scribens: *Jus perverse libertatis appetiit, ut præesset cæteris, & nulli subesset, dicens: Ascendam cæcæ, & infra, Relicto eo, qui verè illi sufficere poterat, se sibi sufficere posse judicavit.* Idem insinuat S. Aug. *l. 22. de civit. c. 1.* dicens: *Cum præsciret Angelos quosdam per elationem, quasi sibi ad beatam vitam sufficere vellent, tanti boni supernaturalis beatitudinis desertores futuros.*

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

142. **O**B. 1. contra 1. conclus. Operatio incipiens cum re producta tribuitur producenti: ergo, si peccatum statim incepisset primo instanti cum Angelis in eorum productione, etiam debuisset attribui DEO: sed non potest peccatum attribui DEO: ergo neque potuit cum Angelis incipere, vel in primo instanti committi. Confirm. Motus naturalis præcedit liberum: ergo Angeli debuerunt prius habere actum naturalem, qui non potuit esse peccatum (nam peccatum est contra naturam) ergo non potuerunt statim primo instanti peccare. Resp. dist. antec. Talis operatio tribuitur producenti, si necessaria sit om. antec. si sit libera neg. antec. & conseq. illa enim operatio propriè tribuitur generanti, vel producenti, ad quam determinat produciens: nec magis tribuitur in primo instanti, quam in sequentibus: e. g. motus gravium deorsum tribuitur eodem modo producenti lapidem in primo, ac in sequenti instanti: illa verò operatio, ad quam determinat ipse effectus in primo instanti, tribuitur ipsi effectui, non minus, quam aliæ subsequentes. Nec est ratio, cur uni, aut alteri, potius tribuantur actiones primi, quam sequentium instantium: ergo, si obiectio vim haberet, DEO etiam tribuenda essent peccata postea facta, maximè, cum DEUS etiam sequentibus instantibus Angelos conservaverit, seu ipsis existentiam tribuerit.

143. Granadus quidem dicit, esse nobis quasi insitum à natura, ut primam operationem effectus adscribamus causæ eum producenti: sed non probat. Omitto, id fieri in operationibus necessariis, at non in liberis. Quodsi aliqui etiam ita judicent de liberis, non videntur veritatem

attingere: ad has tamen suspensiones amovendas, ut diximus *n. 136.* videtur, decuisse DEUM, ut Angelos gratis efficacibus præveniret. Ad confirm. dist. antec. Motus naturalis præcedit liberum prioritate temporis. neg. antec. prioritate naturæ. conc. antec. & neg. conseq. alias Angeli non potuissent in primo instanti mereri; unde tantum pro priori naturæ datur cognitio, quæ est actus intellectus non liber, vel aliqua volitio naturalis, tendens in bonum suum, saltem apparens: non autem pro priori temporis: imò neque pro priori naturæ datur quidquam impossibile cum peccato.

144. Ob. 2. contra 4. conclus. Si facta est Angelis revelatio de unionis hypostatica, tunc vel Christus venisset etiam Adamo non peccante, vel Angeli non potuissent non peccare: sed hæc non possunt admitti: ergo. Resp. om. ma. neg. 1. p. mi. Alibi in tract. de incarnat. amplexus sum sententiam, quæ asserit, Christum etiam Adamo non peccante fuisse venturum: quo posito ruit totum argumentum, Qui oppositum defendunt, possunt dicere, Adamum potuisse absolute peccare, etsi non peccassent Angeli, seu quamvis serpens non seduxisset Evam: quo casu etiam juxta sententiam oppositam, ad Christi adventum non fuisset necessarium peccatum Angelorum.

145. Si hoc dici non possit, eoquod sine auctoritate diceretur, adeoque dicendum sit, quod Adamus non peccasset, nisi cooperante serpente, possunt authores oppositi dicere cum Arriga *disp. 24. sec. 5. n. 44.* revelatam fuisse Angelis tantum possibilitatem unionis hypostaticæ in genere, non autem incarnationem Christi, & Luciferum statim illam sibi superbe appetiisse: quæ revelatio non supposuisset Christum venturum, adeoque evitat hanc objectionem: quamvis ex alio adhuc capite, scilicet ratione impedibilitatis decreti, decernentis Christum venturum, videatur hæc obiectio non esse efficax: sed quia in mea sententia de adventu Christi per se ruit, non est operæ pretium, longam hîc decreti illius explicationem apponere, quod tamen paucis exponi non posset.

146. Ob. 3. Supposita etiam revelatione dicta, tamen non peccassent Angeli, appetendo unionem hypostaticam: ergo. prob. antec. licet invidus alteri invidet aliquod bonum, non tamen eo ipso illud desiderat sibi, sed contentus est, modò nec alius habeat: ergo etiam dæmones non eo ipso unionem appetuissent, quod invidia pleni fuissent. Confirm. Dæmon appetendo unionem hypostaticam debuisset appetere suam destructionem: hoc non fecisset: ergo. prob. ma. unio illa non potest stare cum subsistentia Angelica: ergo hæc deberet destrui, & consequenter Angelus. Resp. neg. ant. ad prob. neg. conseq. nam in primis dæmon prius jam peccavit superbiâ: dein, etsi aliquando ita se habeant invidi, non ita se habent semper, & omnes neque ita se habuit Lucifer superbissimus; utique enim hic sibi appetiit dignitatem maximam, tanquam sibi præ aliis debitam. Ad confir. dist. ma. debuisset appetere destructionem suæ naturæ. neg. ma. suæ tantum subsistentiæ. om. ma. & dist. sic min. neg. conseq. Sive subsistentia creata sit quid positivum, sive quid tantum

negativum: certè hanc destructionem Lucifer non curasset, sicut nec eam curat humanitas Christi: cum suppleatur ejus defectus subsistentia infinitum nobiliori.

147. Dices. Vel creditur Lucifer revelationi illi, vel non: neutrum potest dici: ergo. prob. mi. si non creditur, non appetit unionem: si creditur, iterum non appetit: ergo. prob. 2. pars ant. Lucifer scivit, stante decreto DEI de illa unione Christo conferenda, eam sibi impossibilem esse: ergo eam non appetit: vel deberet dici, quod erraverit, putando, DEUM mutari posse; hoc autem non cadit in perspicacissimum spiritum, præsertim ante peccatum. Resp. neg. mi. & dico, creditur eum revelationi: cum autem hæc tantum fuerit de possibilitate unionis (ut n. 145. dictum) absque ullo errore speculativo intellectus potuit eam sibi appetere. Et hæc responsio est expeditissima.

148. Suarez de Angelis. l. 7. c. 13. supponens, revelationem Angelis factam de unione Christo, & nemini alteri, conferenda, respondet n. 10. scivisse Luciferum, quod ea unio sibi impossibilis sit, non quidem per se, sicut æqualitas cum DEO, sed per accidens ex voluntate DEI: hanc ipsam autem fuisse ejus superbiam, quod considerando suam excellentiam, ac dignitatem, existimaverit sibi convenientissimam esse illam unionem: adeoque ordinationem Divinam apprehenderit tanquam contemptum sui, utpote homini postpositi: quæ omnia, ait Suarez, potuit Lucifer cogitare absque errore speculativo, abstrahendo scilicet ab aliis motivis (ex quibus DEUS potius hominem, quam Angelum assumeret: vel, quæ ipsum ad DEO se submitendum, & cavendum peccatum, efficacius incitarent) & præcisè considerando suam dignitatem, & congruitatem suæ naturæ excellentioris cum illa unione, suæque utilitate. Inde, ut ait ulterius Eximius, Lucifer præcipitavimus judicium practicum, in quo utique erravit: vel certè præcipitavit affectum. Qua in re nullus intercessit speculativus error, sed tantum inconsideratio.

149. Si dicas, saltem stante Divino decreto illo, ejusque revelatione, non potuisse diabolum sibi appetere unionem hypostaticam absolute, sed tantum per simplicem complacentiam, in qua tamen ejus peccatum non stetit ex n. 139. reponit Suarez, quamvis non potuerit demon, stantibus illis, voluntate omnino absoluta, appetere unionem, tamen neque eam appetuisse per simplicem tantum complacentiam; eum unio in se re ipsa illi possibilis fuerit, & tantum per accidens impossibilis; hinc, ait, demon præsciendando ab hoc decreto, & attendendo tantum possibilitatem unionis, ac suam excellentiam, potuit ex determinatione suæ voluntatis habere desiderium, quantum in ipso erat, efficax: & tale eum habuisse ex eo desumi potest, quod Divinæ voluntati repugnaverit. Hæc fuit Suarez loc. cit. quæ si non placeant, & difficultatem quis habeat circa judicium illud practicum, sequi licebit Arriagam.

150. Ob. 4. Appetitus unionis hypostaticæ non est malus; quia tendit in ætiffimam cum DEO conjunctionem, quæ est sanctitas substantialis: ergo Lucifer habendo talem appetitum non peccavit. Resp. dist. antec. appetitus

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

ille non est malus per se, & intrinsecè, conc. antec. non est malus per accidens in demone, neg. antec. & conf. 1. ad Timoth. 3. v. 1. dicitur: Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat: an igitur non peccat, qui ex ambitione, & cupiditate temporalium, eum appetit? scilicet demon eam unionem appetit, ex ambitione, & inordinatissima cupiditate excellentiæ, adeoque ex pessimo fine, ut exaltaretur super omnes creaturas, haberet Divinos honores, posset alios præ se contemnere: quæ est gravissima superbia, vide Suarez l. 7. de Angel. c. 13. n. 3. § 4.

151. Quæres, an Angeli post peccatum potuissent agere poenitentiam. Resp. Non potuerunt agere supernaturalem, & salutarem; quia DEUS negavit ipsis gratiam supernaturalem, etiam sufficientem, sicut defacto adhuc negat damnatis. Et de hac impotentia explicari possunt SS. PP. dum asserunt, Angelos esse irrevocabiliter lapsos. Si quæras, an non etiam, ex natura sua, sint physicè inflexibiles, ita, ut obiecto, quod semel amplexi sunt, irrevocabiliter adhæreant. Resp. negativè; si enim, postquam in primo instanti bene egerunt, ut probatum à n. 114. in secundo tamen mutata voluntate malum amplexi sunt, non est ratio, cur non in tertio iterum potuissent, ex natura saltem sua, ad bonum reverti. Et ita sentiunt Suarez, Granados, Platellius, Sangallenses, & alii.

152. At verò moraliter inflexibiles esse Angelos admitto; & de hac, seu de morali impotentia Angelorum ad poenitendum, Granados explicat S. Thomam. Ratio est: quanto major objecti notitia, & intensio amoris, præcessit, tanto difficilius, etiam in hominibus, mutatur affectus; hinc sapientes longè difficilius mutantur, quàm indocti; cum ergo in Angelis ista fuerint longè majora, quàm in hominibus, scilicet notitia valde clara objecti, ob perspicaciam summam intellectus, & quod consequitur, valde intensus, & deliberatus affectus, non potuerunt moraliter mutare suum judicium, aut affectum. Accedit adhuc ingens superbia, quæ etiam mutationem judicii, tanquam se dedecentem, maximè respuit.

ARTICULUS III.

Quomodo Daemones puniantur.

153. CERTUM est, daemones non tantum pati poenam damni, seu privationem beatitudinis æternæ: sed etiam torqueri igne vero, & materiali. Hanc sententiam Suarez l. 8. de Angelis c. 12. n. 9. vocat Catholicam, ob testimonia plurima Scripturarum, & Patrum, veritatem hanc apertè docentium. Sic Apoc. 20. v. 9. dicitur: Diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis, & sulphuris. Matth. 25. v. 41. Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & Angelis ejus: ubi agitur de igne, quo cruciabuntur corpora hominum post diem judicii, qui ignis est materialis. S. Aug. de civit. DEI l. 21. c. 10. Gehennaila, quod etiam stagnum ignis, & sulphuris dictum est, corporeus ignis erit. Idem eodem cap. superius. Cur enim non dicamus quamvis miris, tamen veris modis, etiam spiritus incorporeos posse poenâ corporalis ignis affligi? S. Gregorius l. 4. Dialogorum c. 29. ait, Si igitur diabolus,

lus, ejusque Angeli, cum sint incorporei, corporeo sunt igne cruciandi, quid mirum, si animæ, & antequam recipiant corpora, possint corporea sentire tormenta?

154. Questio jam est, quomodo incorporei dæmones possint ab igne corporeo pati; sensibilem enim dolorem pati, tam parvum possunt, quam auris videre. Quare, qui dixerunt, eos cruciari calore, idem dixerunt, ac si quis diceret, quod cæcus possit torqueri exhibitis imaginibus monstrosis, aut surdus clamoribus. Hinc alii dixerunt, dæmones per hoc puniri, quod alligantur igni infernali, quæ alligatio ad corpus tam vile, & instrumentum puniendis hominibus adhibitum, item ad infimum locum, superbissimis spiritibus, & suæ libertatis amantissimis, vehementissimè doleat.

155. Sed planè sensus fidelium videtur majorem poenam apprehendere in damnatis, quam tantum hanc alligationem: & verba *uri, cremari* &c. videntur plus sonare, quam tantum carcerem, etiam perpetuum, quem tamen fermè solum juxta hanc sententiam dæmones paterentur, ut ex dicendis patebit. Certè etiam animæ Patrum alligatæ erant limbo, nec tamen cruciabantur, sicut animæ in purgatorio: nec etiam videtur in hac sententia posse ratio dari, cur alligatio ad ignem molestior sit, quam ad aliud corpus. Si dicas, molestissimam esse hanc alligationem diabolis ob eorum superbiam, & evagandi libidinem, respondetur, etiam animas purgantes curciari ab igne, quin superbiant, aut inordinatè vagari cupiant: & si ista alio modo ab igne cruciantur, idem dicendum de diabolis.

156. Dein plurimi adhuc dæmones extra infernum vagantur super terram, ut Scripturæ, Patres, & experientia docent: imò Suarez putat, plurimos locum mutare, ut modò sint in inferno, modò in terris: ergo necdum omnes paterentur poenam essentialiam damnatorum, quod dici nullatenus potest. Si dicas, istos suam portionem ignis secum circumferre, dicis aliquid Suarezio l. 8. de Angel. c. 16. n. 35. & aliis parvum crebile, præsertim, cum plurima, aut miracula, aut præstigiæ saltem diabolicæ, constanter deberent fieri, scilicet, ut ignis ille ab hominibus, quibus dæmones proximi sunt, non videatur, eos non urat, sæpe cum dæmone corpora penetret &c. Quare alii volunt, dæmones, in terris adhuc vagos, cruciari apprehensione securitæ olim alligationis, adeoque timore. Sed contra: aliud est malum apprehendere, aliud experiri: certè dæmones deprecati sunt Christum, ne mitterentur in infernum, sed potius in porcos: ergo nondum passi erant æqualem poenam: unde à primo ad ultimum, hæc alligatio non est poena essentialis, sed tantum accidentalis.

157. Dico igitur cum Suarez l. 8. de Angelis c. 14. n. 41. Platelio, Haunoldo, aliisque pluribus, maxime recentioribus. Ignis inferni, supernaturaliter elevatus, producit in spiritibus damnatis aliquam qualitatem deturpativam ipso rum, quæ vehementissimè affliguntur, & ex ea concipiunt dolorem, quantum esse potest, simillimum illi, qui oritur in voluntate animarum corpori unitarum, posita summè dolorifera sensatione adustionis. Hæc qualitas etiam potest conservari ab igne, quando dæmones in

inferno degunt: quando autem versantur extra infernum, ne debeant secum ignem circumferre (quod supra negavimus fieri) potest conservari, vel ab igne agente in distans (cum ibi supernaturaliter agat) vel à DEO. Prob. concl. Cum spiritus propriè uri non possint, debet saltem dici, quod urantur in eo sensu, qui proximus sit, literaliter: hoc enim videtur exigere PP. atque Scripturæ n. 153. allatæ: ergo ignis non tantum debet esse objectum, sed aliquid facere; nam urere plus significat, quam tantum actionem intentionalem. Confr. Hæc sententia rem hanc præ aliis opinionibus convenienter explicat, nec est aliquid magni momenti; quod ei objici possit: ergo præhabenda est aliis.

158. Id tamen adhuc quæri potest, an ignis eam qualitatem producat physicè, an tantum moraliter: sicut Sacramenta, saltem juxta communioem nostrorum, causant tantum moraliter gratiam. Haunoldus transmittit, sufficere posse causalitatem moralem: negat Platelius; nam inprimis non est eadem ratio ignis, ac Sacramentorum; cum ista deberent sæpe physicè agere, quando non amplius physicè existunt: e.g. quando baptisimus fictè susceptus, postea quacunque tandem de causa, reviviscit: item nunquam posset totum Sacramentum physicè agere; cum partes ejus successivè ponantur: nihil horum obest causalitati physicæ ignis: neque etiam, supposita possibilitate potentia obedientialis, negari potest, quod ens materiale possit physicè producere accidens spirituale. Econtra est difficile explicare influxum ignis moralem; cum non videatur, sub qua ratione causalitatis moralis assumi possit à DEO, vel hunc determinare; neque enim, ut actiones Sacramentales, ita etiam flammæ inferni, sunt moraliter actiones Christi: neque alius similis titulus DEUM movendi (in qua tamen motione stare deberet causalitas moralis) videtur exco- gitabilis.

159. Ob. 1. Non potest explicari, quid sit ista qualitas; cum nec sit actus vitalis, nec habitus: ergo. Confrim. 1. DEUS ut causa primaria, ignis tantum ut instrumentalis, produceret eam qualitatem: imò DEUS solus eam sæpius conservaret: atqui DEUS non potest, ut causa primaria, producere eam qualitatem deturpativam, nec eam conservare: ergo. Confrim. 2. Hæc qualitas non esset naturalis, nec supernaturalis: ergo nulla. Resp. neg. antec. Qualitas ista non est actus vitalis; quia supponitur ad dolorem vitalem: neque etiam est propriè habitus; quia non est principium operandi; aliàs esset habitus virtuosus, cujus causa per se DEUS esse non posset: unde est qualitas stabiliter inhaerens dæmoni, eumque per se ipsam reddens foedum, atque deformem: sicut gratia sanctificans etiam est qualitas stabilis, reddens per se ipsam hominem pulchrum: & saltem juxta multos (quibus videtur favere Catechismus Tridentini de baptismo n. 38. vel, cum in quibusdam editionibus numeri non habeantur, s. de fructibus baptismi) non influit physicè in actus: consequenter etiam non est strictè habitus, quamvis dicatur habitualis. Unde, sicut capi potest gratia sanctificans, tanquam qualitas spiritualiter pulchra, sic capi potest altera, tanquam spiritualiter deformis. Alia etiam paritas deli-

desumi potest à caracteribus Sacramentalibus, baptisimi, confirmationis, ordinis &c.

160. Ad 1. confirmation. neg. mi. Deturpationis dæmonis, vel animæ, est malum physicum, ut tormentum ignis: & mirabile esset, si DEUS non posset spiritum in poenam criminis deturpare; cum Iudex humanus possit reo, & turpem mutilationem, & etiam infamiam publicam, honestissimo iudicio, inferre: nec minus potest DEUS etiam eam qualitatem conservare. Ad 2. confirm. Suarez. neg. conseq. & ait, eam qualitatem fore præternaturalem, aut violentam. Si contendas, debere eam esse saltem philosophicè supernaturalem, admitto; nil enim inde absurdi. Theologicè quidem supernaturale nil potest incipere in termino damnationis; quia non potest ibi ordinari ad æternam felicitatem: at non video, cur non possit aliquid philosophicè tantum supernaturale ibi incipere; cum etiam possit aliquid theologicè supernaturale ibi perseverare, ut patet in caractere baptismali.

161. Ob. 2. Qualitas hæc non opponitur ulli perfectioni Angelicæ: ergo nullâ Angelum privat: ergo eum non deformat: Confirm. Angelus non est capax accidentis spiritualis non vitalis: ergo. Resp. neg. ultimam consequentiam. Deformatas non tantum stat in privatione, sed etiam in ente positivo e. g. in struma, vel sexto digito: & talis positiva imperfectio est etiam illa qualitas. Potest fortè etiam dici, qualitatem illam opponi gratiæ sanctificantis, saltem moraliter, adeoque facere Angelum incapacem gratiæ: consequenter etiam privare magno bono, cujus saltem in hac providentia capax fuisset. Ad confirm. neg. antec. utique enim Angelus est capax specierum, caracteris, gratiæ sanctificantis, luminis gloriæ &c.

162. Ob. 3. Hæc qualitas daretur etiam in animabus damnatorum, saltem antequam reununtur corporibus: ergo, cum esset poena essentialis, maneret etiam post diem iudicii: ergo tunc animæ istæ haberent duplicem poenam: quia accederet ipsa combustio materialis corporum. Respondet Suarez l. 8. de Angel. c. 14. n. 21. concedendo totum, atque, combustionem materialem esse tantum poenam accidentalem, & sic poenam sensûs crescere extensive, sicut Beatis crescit post diem iudicii gaudium accidentale ex reassumptis corporibus. Addit dein cit. cap. num. 40. animam in statu separationis jam vehementissimum dolorem pati ex apprehensione, & timore futuræ combustionis, cujus satisfactionem experimentaliter aliquomodo novit ab experientia sensuum habita, dum viveret: hic dolor, ait, mutabitur post diem iudicii in actualement sensationem: & sic non tam datur multiplicatio dolorum, quam commutatio unius in alterum. Sed ut verum fatear, iste dolor actualis sensationis ex n. 156. videtur esse longè vehementior.

163. Arriaga, cui durior videtur hæc responsio, negat antec. & dicit, quod DEUS supernaturaliter possit, cum, & in anima separata, producere eandem sensationem materialem, quam potest in anima adhuc unita: unde ait, quod in statu separationis crucietur ab igne, sicut in statu conjunctionis: ita hic auctor disp. 26. sect. 5. num. 27. sed & hoc videtur difficile; cum sensatio, utpote actio vitalis, saltem juxta communioem nostrorum, sit identificata cum

actione productiva sui, consequenter exigit omnem suam causam, adeoque etiam materiam. Si opinio Eximii videtur nimis severa, neg. 1. conseq. & resp. (ut Arriaga cit. loc. num. 33. ait, posse faciliè reponi) quod DEUS destructurus sit illam qualitatem in animabus iterum reunitis, daturusque locum, ut resultet iterum naturalis sensatio caloris: & sic poena essentialis, quæ vocatur sensûs, stabit in dolore, vel resultante ex qualitate, vel ex sensatione naturali caloris, & ignis.

164. Ob. 4. Non est potior ratio dicendi, quod ista qualitas calefaciat, quam frigefaciat; quia propriè non aduritur spiritus: neque est ratio, cur ad eam producendam potius assumptus sit ignis, quam aqua; cum ista tam benè supernaturaliter posset illam producere, quam ignis: ergo. Resp. neg. antec. cum enim qualitas illa proveniat ab igne, & causat dolorem, quam potest, simillimum combustionis sensibili, major est ratio dicendi, quod calefaciat, quam frigefaciat. Adde, quod, quando concipere volumus dolorem vehementissimum, concipiamus causatum ab igne; quia hic est causa doloris acerrimi, nempe adustionis: non autem concipiamus frigefactionem; hanc enim apprehendimus, ut longè minorem dolorem, quam adustionem: unde, cum dolor inferni adhuc sit major, quam combustio, ab igne nostro producta, longè major erit frigefactione: itaque, cum maior sit proportio combustionis, quam frigefactionis, cum illo dolore, meritò combustio dicitur. Hæ rationes etiam fuerunt, cur potius assumptus sit ignis, quam aqua, ad eam qualitatem producendam; quibus adde, quod ignis simul magis serviat ad torquenda damnatorum corpora, & hinc meritò idem assumptus sit tanquam instrumentum iustitiæ ad torquendos spiritus.

165. Ob. 5. Posset dici cum Tannero disp. 5. de Angelis q. 6. dub. 6. n. 16. ignem in diabolis non causare talem qualitatem, sed causare immediatè ipsum dolorem voluntatis: ergo non est necessaria illa qualitas. Resp. neg. antec. Dolor intentionalis, qui est in voluntate, non potest concipi, nisi de aliquo objecto vehementer afflicto: ergo juxta hanc sententiam dolor deberet esse de ipso igne: hic autem non posset esse objectum doloris sub alia ratione, nisi ut præsens, & quasi catena dæmones alligans: certè noster ignis, qui ardet in fornace, etsi sit objectum alicujus cognitionis diabolicæ, atque etiam alicujus volitionis. e. g. qua dæmon vult domum comburi, non propterea causat dolorem in dæmone, qui dolor sit poena sensûs illius.

166. Quare hæc sententia non differt ab ea, quæ poenam dæmonum statuit in alligatione ad ignem, de qua n. 155. nisi quod etiam admittat physicum influxum ignis in ipsam volitionem dolorosam: per quod quidem ostenditur, quod ignis etiam physicè cruciet, non tamen quod vehementius, quam alligatio; cum tamen hoc sit contra sensum fidelium, ut ibidem dictum. Hucusque dicta de Angelorum poena, sunt probabilia: illud solum est certum, quod n. 153. ex S. Aug. attulimus, cruciari dæmones (& animas damnatas) ab igne miris, sed veris modis. DEUS à nobis omnibus supplicia isthæc clementer avertat: & potius faciat, nos semper Sanctorum Angelorum protectione defendi, & æterna societate gaudere.